

До ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

град СОФИЯ

**КОНЦЕПЦИЯ ЗА СТРАТЕГИЧЕСКО УПРАВЛЕНИЕ НА
ОКРЪЖЕН СЪД МОНТАНА**

изработена от МИЛЕНА БРАНКОВА, заместник на
административния ръководител,
заместник-председател на Окръжен съд
Монтана, кандидат за заемане на
длъжността „Административен
ръководител” на Окръжен съд Монтана

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,

Като кандидат за заемане на длъжността „административен ръководител на Окръжен съд Монтана” и в съответствие с изискванията на чл. 194б, ал.1, т. 2 от Закона за съдебната власт, предоставям на вниманието ВИ изготвената от мен Концепция за развитието на съда, съдържаща анализ за състоянието му и вижданията ми за оптимизиране на работата му.

Информация за изготвяне на настоящето становище почерпих от : годишните отчетни доклади на Окръжен съд Монтана и Апелативен съд София за 2013 г., годишния отчетен доклад на Окръжна прокуратура Монтана за 2013 г., Актовете на ИВСС от 2010 г. за извършени проверки на съдебния окръг по граждански и наказателни дела, докладите на комисиите към Окръжен съд Монтана по проверка организацията на дейността на Районните съдилища в съдебния окръг, по проверка спазването на случайния принцип при разпределението на делата. Основавам анализа си в настоящата концепция и на собствения си опит като дългогодишен съдия, както и на обсъжданията на въпросите , касаещи подобряване на правораздавателната дейност в съдебния район, с колеги от Окръжния съд, Районните съдилища, прокурори в Районна и Окръжна прокуратура Монтана, следователи и разследващи полицаи.

ЛИЧНА МОТИВАЦИЯ

Заявявам участието си в настоящия конкурс, мотивирана от опита си на съдия с над 22-годишен стаж, опита си като заместник-председател на Районен съд Монтана и заместник-председател на Окръжен съд Монтана от края на м. IX.2009 г. и до настоящия момент, от придобитите умения за работа в екип и разпределение по справедлив начин на задачите в него и от успешната си комуникация като ръководител на Наказателното отделение на Окръжен съд Монтана с всички колеги от съдебния окръг, работещи във всяка една фаза на наказателния процес. Запозната съм и с естеството на същинската работа на административния ръководител по управление и администриране на съда, тъй като се е случвало да го замествам. По

заповед съм работила и по исканията по ЗСРС. По настоящем разпределям постъпващите в съда наказателни дела, а по заместване – и гражданските такива, чрез внедрената автоматична система за управление на делата на случаен принцип, който стриктно спазвам. Работя на 100 % натовареност. Добронамерена съм и се отнасям с уважение към колегите си – съдии и служители. Всички те са много добри специалисти и заедно сме изградили един професионален екип, който работи ефективно, открито и с постоянен стремеж за усъвършенствуване. Умея да поемам отговорност и да реагирам адекватно за решаване на проблеми в кризисна ситуация. Отворена съм за новостите, които облекчават работата в съдебния район и повишават качеството на правораздаването. Същевременно полагам усилия за постоянно повишаване на професионалната си квалификация като наказателен съдия и споделям наученото с колегите си. Търся и техните становища с цел вземане на оптимални решения и в полза на още по-качествената работа на съда. Стремя се с поведението си да повишавам авторитета на съдебната власт и съм готова да продължа работата си за преодоляване на негативизма, който обществото, за съжаление, изпитва към правораздавателните органи.

Излагам горните си мотиви за участие в конкурса не за да изтъкна какъв безпогрешен и изключителен професионалист съм, а за да се опитам да ВИ убедя, че с опита, уменията и ентусиазма си, бих могла да бъда полезна и съвместно с колегите си да доусъвършенствуваме това, което вече сме постигнали.

АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКРЪЖЕН СЪД МОНТАНА

Съдебен окръг Монтана обхваща 11 общини с население от около 145 600 жители – според последното преброяване на населението от 2011 г. На територията му работят – Окръжен съд и три Районни съдилища в Монтана, Лом и Берковица. През последните години се наблюдава тенденция на намаляване на постъпилите в Окръжния и Районните съдилища дела, в резултат на което натовареността спадна около и под средната за страната. Причините за това са комплексни. Броят на населението непрекъснато намалява в резултат на миграция към големите градове и чужбина и на постоянния отрицателен прирѳст. Районът е със слабо развита икономика и висока безработица. Последната затруднява достъпа до правосъдие, въпреки законовите възможности за освобождаване от заплащане на държавни такси. И в нашия съдебен район съществува характерното за страната недоверие към съдебната система и правоохранителните органи, в резултат на което често не се подават заявителски материали за извършени престъпления. От друга страна – настъпващите законодателни промени също доведоха до намаляване общия

брой на делата. Създаването на Административния съд в града и на Специализирания наказателен съд поеха част от делата, разглеждани от Окръжния съд; създаването на Търговския регистър пое фирмените регистрации и вписванията на промени при търговците; измененията в ГПК от м. март 2008 г. ограничи драстично жалбите срещу действията на съдия-изпълнителите; голяма част от гражданските дела пред Районните съдилища завършват по реда на заповедното производство, а съществена част от наказателните – със споразумения или по реда на чл. 371, т.2 от НПК. По последния текст въззивните жалби и протести са малко. Съществуват и проблеми при разследващите органи, в резултат на което някои дела бавно достигат до съд. Колегите в това звено са поставени да работят в условия, които не са достатъчно оптимални, налице е текучество, при което обучени кадри напускат в търсене на по-добра професионална реализация. Обнадеждаващ е фактът, че през изминалата 2013 г. съществена част от разследванията са възложени по надлежния ред на следователи.

Окръжен съд Монтана е с утвърден щатен състав от 15 съдии – Председател, двама заместник-председатели, 11 окръжни съдии и 1 младши съдия. В съда функционират две отделения – гражданско и наказателно. В гражданското отделение работят 9 съдии, които оформят два състава, ръководени от Председателя и единия от заместник-председателите. С оглед осигуряване възможността наказателните съдии да разглеждат по същество наказателните производства, съдиите от гражданското отделение поемат исканията и жалбите досежно мерките за неотклонение „задържане под стража“ от досъдебното производство. От м. януари 2014 г. младши съдията е включен в автоматичната система за управление на делата при разпределение на въззивните частни граждански производства с цел придобиване на знания и умения и в областта на гражданското право. В наказателното отделение работят 5-ма съдии и младши съдията, групирани също в два състава. Отделението се ръководи от мен в качеството ми на другия заместник-председател на съда. Двата наказателни състава нямат постоянен персонален състав – ежемесечно се изготвя график на наказателните съдии, участващи във въззивните заседания. Така се дава възможност на колегите по старшинство да ръководят заседанията и да трупат професионален опит и квалификация; осуетява се в голяма степен предвидимостта на бъдещия състав, разглеждащ конкретно дело, което наред със случайния избор на докладчици, гарантира в по-висока степен независимостта и прозрачността на работата по наказателни дела. На настоящия етап постоянен персонален състав на наказателното отделение на Окръжния съд не е възможен още и поради това, че част от съдиите, работят в него в рамките на две календарни години, след което преминават на работа в гражданското отделение. Такава смяна на съдии – от гражданско отделение в

наказателно и обратно, бе извършена и след съдебната ваканция на 2013 г. На практика – постоянни членове на наказателното отделение на МОС са заместник-председателя, ръководещ отделението и още двама съдии – всички с над десетгодишен стаж в областта на наказателното право. Всеки нов младши съдия бива включен в наказателната колегия, а останалите двама съдии до попълване състава на същата идват от гражданското отделение, работят две години в наказателното, след което отново се връщат в гражданското. Имало е и периоди, в които наказателното отделение не е било ръководено от Председателя или някой от неговите заместници, а от съдията по старшинство, който е в момента в отделението. Преди да бъде избрана за заместник-председател на съда и на мен, по старшинство, ми се е налагало да ръководя наказателното отделение. Горната практика по сформирание на наказателната колегия на Окръжен съд Монтана е установена години наред по решение на Общото събрание на съда. Доколкото тя е удачна, ще взема становище по-нататък в настоящата концепция, обсъждайки бързината и качеството на наказателното правораздаване в съдебния район и мерките за усъвършенстване на работата.

Щатната численост на съдебните служители в Окръжен съд Монтана е от 26 броя съдебни служители – съдебен администратор, главен счетоводител, системен администратор, главен специалист стопанисване и управление на съдебното имущество, касиер, деловодители, архивар, съдебни секретар-протоколисти, призовкари и чистачи. Налице е специализация по материя на деловодителите. Успоредно с това съдебните служители са добре запознати с функциите на останалите си колеги и при необходимост са взаимозаменяеми.

Като цяло Окръжният съд е обезпечен с необходимия брой съдии и съдебни служители, което осигурява нормалното му функциониране. Досегашното ръководство на съда нееднократно е изтъквало, че е налице необходимост само от разкриване на една щатна бройка за някоя от длъжностите „служител по сигурността на класифицираната информация” или „завеждащ регистратура за класифицирана информация”, тъй като по настоящем тези функции са възложени на съдебния администратор и на един от деловодителите. Действително, обемът на тази информация за момента не е голям, но необходимостта от подобна длъжност се налага както от спецификата на работа с класифицирана информация, така и от задълженията на този служител да провежда периодично обучение на лицата, имащи достъп до нея.

И трите Районни съдилища в съдебния окръг през последните години работят с намален съдийски състав: в РС Берковица от пет съдии по щат, работят четирима: двама – в гражданското отделение и двама – в наказателното. Петият съдия от м. XII.2008 г. е командирован в РС Ботевград. В РС Лом от седем съдии по щат, работят шестима: двама – в

гражданското отделение и четирима – в наказателното. Седмият съдия е командирован в СГС от м. II.2010 г. В РС Монтана от единадесет съдии по щат, в момента работят осем колеги: пет от тях – в гражданското отделение и трима – в наказателното. От м. VI.2012 г. съдия от наказателното отделение на МРС е командирован в СРС, от м. XI.2013 г. втори съдия от това наказателно отделение е командирован в СРС, а от м. V.2014 г. – трети съдия от НО на МРС е командирован в СГС. Последните три премествания на колеги от наказателната колегия на Районен съд Монтана силно затрудни работата му и мотивира Председателя на този съд да поиска командироване на младши съдията. Горното намаление на персоналия състав и анализа на количеството постъпващи граждански и наказателни дела в РС Монтана вероятно ще наложи преоценка на разпределението на бройката съдии в двете му отделения.

Смятам за уместно да отбележа в настоящата Концепция и обстоятелството, че в рамките на следващите пет години /в рамките на следващия председателски мандат/ предстои да навършат пенсионна възраст трима съдии от РС Лом, един съдия от РС Монтана и двама от ОС Монтана. В случай, че колегите бъдат освободени на това основание, ще възникне известно затруднение в работата на тези съдилища, но базирайки се на професионализма и уменията на останалите съдии, намирам, че няма да бъде влошена бързината и качеството на правораздаването в съдебния район. При беседване на натовареността ни в тази ситуация, ще ВИ моля да имате предвид, че съдебния ни район не е много привлекателен за нови колеги. Живеем и работим в икономически изостанал район, с висока безработица и без особени възможности за развитие. Горното води до факта, че се задържат за постоянно колеги, които са от нашия съдебен район и са се установили трайно тук със семействата си. Специалисти от други населени места, спечелили конкурси за магистратски длъжности в съдебен район Монтана, не се задържат за дълго на работа в него. Доказателство за това са и цитираните по-горе продължителни командировки на колеги в други съдебни райони, довели да прехвърляне на част от щатове по реда на чл. 194 от ЗСВ.

Окръжен съд Монтана ползува сграда, построена за нуждите му преди повече от петдесет години. Конструкцията ѝ е такава, че не позволява пристрояване и надстрояване. Благодарение усилията на досегашното ръководство са извършени оптимално възможните вътрешни преустройства, за да се осигурят нормални условия за работа на съдиите и съдебната администрация, като успоредно с това се осигури и максимално улеснен достъп на гражданите. Сградата се ползува и от част от съдийския състав и администрацията на Районен съд Монтана, част от прокурорите и администрацията на Районна и Окръжна прокуратура Монтана. Обособени са специални помещения за „Съдебна охрана“. Оборудвано е секретно деловодство, обслужващо Районен и Окръжен съд Монтана. На партера е

разположена Регистратура и Информационен център на ОС. Центърът е оборудван с компютърна конфигурация, свързана с въведената деловодна програма, което позволява да се правят справки по дела без да се посещават службите по етажите. Наблюденията ми са, че клиентите на съда не се възползват от това техническо улеснение, а предпочитат личните проверки в съответните деловодства. В сградата са поставени информационни табели, които ориентират гражданите. Стои необходимостта от някои ремонтни дейности по стълбищните перила и коридорите, за което няма да са необходими много средства. Част от съдийския състав и администрацията на РС Монтана е настанен в съседна на съдебната палата сграда, където също са създадени оптимални условия за работа на колегите. Обезпечени, от гледна точка на битови условия, са и районните съдилища в Лом и Берковица. Проблем при сградата на съдебната палата в Монтана е осигуряването на достъп на хора с увреждания. Такъв е възможен само до партерния етаж. Това създава неудобства както за гражданите със специални нужди, така и за съдебните състави. На горните три етажа в съдебната палата са изградени пет зали. Същите се ползват от съдиите от РС и ОС Монтана по график – така, че да се осигурят оптимални условия за провеждане на откритите съдебни заседания. В залите са монтирани системи за автоматичен запис, което улеснява максимално съдебните секретари. Организиран е обмен на документи и звукозаписи между заседателните зали и индивидуалните работни места на секретар-протоколистите. Вече няма производства по допълване и поправки на съдебните протоколи.

В съда е внедрен програмен продукт за случайно разпределение на дела – модул на АСУД, разработена от „Латона България” ЕАД по поръчка на Проекта за развитие на съдебната система, финансиран от Американската агенция за международно развитие. Същият се експлоатира коректно. Делата се разпределят автоматично по реда на постъпването им. Ръчно разпределение се извършва по изключение и то според предварително изготвени месечни графици по дежурства и в съответствие с приети Вътрешни правила за случайно разпределение на дела. АСУД извежда информация на централен интерфейс за публикуване на протоколи от разпределение на делата, а също и на такъв - към информационна система за производства по несъстоятелност. Организиран е и достъп за регистрация на стари фирмени дела в Агенция по вписванията. ОС ползува правно-информационната система „Апис”. Окръжният съд има изградена страница в Интернет, която съдържа информация за съда и в която се публикуват съдебните актове. Има организиран и портал за публикуване на вътрешна служебна информация, съдържащ вътрешни правила и заповеди относно организация на работата. Двама от служителите имат достъп до базата данни с имена и адреси на гражданите по реда на Наредба № 7, което подобрява значително

бързината за разглеждане на делата. Горното е особено ценно при производствата по реда на Закона за признаване, изпълнение и изпращане на решения за конфискация или отнемане и решения за налагане на финансови санкции, където документите от чужбина пристигат обикновено с по две имена и непълен адрес на санкционирания. От началото на 2014 г. съдилищата в съдебния окръг са включени и в ЕИСПШ. Инсталираната в Окръжен съд Монтана компютърна техника вероятно ще породи проблеми в близко бъдеще. Остаряла е и създава затруднения не само по поддръжката ѝ, но и при работа с нея. Районните съдилища в Монтана, Лом и Берковица ползват друга програма за случайно разпределение на делата. Удачно е всички съдилища в съдебния окръг да ползват един програмен продукт, което ще спомогне за осъществяване на непрекъснат контрол над движението на делата, а и ще доведе до подобряване на процеса по обслужване на граждани. Системите на случайно разпределение на делата в районните съдилища се експлоатират коректно – на два пъти нарочни комисии от съдии и системния администратор от ОС извърши проверки в тази връзка и не се установяват отклонения или злоупотреби със случайния принцип.

През 2013 година в Окръжен съд Монтана са постъпили общо 926 бр. дела: 604 бр. граждански и 322 бр. наказателни, разпределени по видове така: 148 бр. първоинстанционни граждански и търговски; 221 бр. въззивни граждански; 215 бр. въззивни частно граждански и частно граждански; 46 бр. наказателни дела от общ характер; 110 бр. въззивни дела от общ характер, частен характер и административен характер; 84 бр. частни наказателни дела вкл. и разпити; 1 бр. наказателно административен характер дело; 81 бр. въззивни частни наказателни дела и 20 бр. фирмени дела. Заедно с останалите несвършени от 2012 г. 206 бр. дела, през 2013 г. са разглеждани от ОС общо 1 132 бр. дела, от които са приключили 959 бр. : 151 бр. първоинстанционни граждански и търговски; 217 бр. въззивни частно граждански и частно граждански и производства по чл. 435 ГПК; 1 бр. административно дело; 123 бр. въззивни наказателни дела от общ, частен и административен характер; 39 бр. наказателни дела от общ характер; 1 бр. наказателно дело с административен характер; 85 бр. въззивни частни наказателни; 84 бр. частни наказателни и разпити и 20 бр. фирмени дела. Според данните в годишния отчетен доклад на ОС за 2013 г., действителната натовареност при съобразяване общия брой дела за разглеждане в МОС през 2013 г. е 6,51 бр. дела, а при съобразяване общия брой свършени дела – 5,51 бр. В тримесечен срок са приключили през 2013 г. : 90% първоинстанционни граждански /искови/ дела; 42 % първоинстанционни търговски дела; 100 % частно граждански дела; 100 % фирмени дела; 92 % второинстанционни граждански дела / без въззивните частно граждански/; 67 % първоинстанционни наказателни дела; 100 % частни наказателни дела; 87 % въззивни наказателни дела от общ, частен и

административен характер и 100 % от въззивните частни наказателни дела. Съпоставката на тези данни с данните от предходни години сочи на повишена бързина на правораздаването по първоинстанционни граждански / искиви/ и въззивни граждански дела и намалена такава по отношение на търговските дела и наказателните дела първа инстанция. Според становището на колегите, разглеждащи търговските спорове, последните се отличават с фактическа и правна сложност, като преобладаващата част от тези дела са производства по несъстоятелност. По последните процедурата е такава, че не позволява приключване на делата в инструктивния тримесечен срок. Същевременно поради лошите икономически условия в района, броят на тези дела непрекъснато се увеличава. Бързината на приключване на наказателните дела от общ характер през 2013 г. е спаднала с 9 % - 67% срещу 76 % за 2012 г. Причините за това са комплексни: увеличен е броят на внесените обвинителни актове и новообразуваните НОХД; на досъдебното производство не са събрани в пълен обем всички необходими доказателства, което обуславя първоинстанционни съдебни следствия с всичките му усложнения – нови експертизи, нови свидетели, очни ставки, изменения на обвинение, ангажираност на защитници, проверки за приложение разпоредбите на чл. 281 и чл. 282 от НПК. Напоследък се наблюдава тревожна тенденция в нашия съдебен район, водеща до забавяне приключването на първоинстанционните наказателни дела. Тя е свързана с недостига, а често и с липсата на специалисти, които да изпълняват съдебните експертизи. Това налага търсене на вещи лица от други съдебни райони и честата им невъзможност да се явят пред ОС Монтана за защита на експертизите при несъгласие на страните по приложение на разпоредбата на чл. 282, ал.3 от НПК. Другият тревожен проблем е високата безработица и липсата на средства в района, което на практика води до невъзможността на свидетелите по наказателни дела да се придвижат от населените места, където живеят до сградата на съда в Монтана при необходимост от личното им изслушване.

В края на 2013 г. са останали несвършени в ОС Монтана: 99 бр. първоинстанционни граждански и търговски дела /преимуществено дела за несъстоятелност/, 36 бр. въззивни граждански производства, 12 наказателни дела от общ характер и 24 бр. въззивни наказателни дела. Наблюдава се тенденция на постоянно увеличаване на делата по Закона за признаване, изпълнение и изпращане на решения за конфискация или отнемане и решения за налагане на финансови санкции, което увеличава финансовите разходи на съда по преводи. В последните години няма производства по условно предсрочно освобождаване, макар, че на територията на съдебния окръг е единствения в страната затвор за непълнолетни – Поправителния дом в Бойчиновци. Няма производства по ЗБЕЗД, нито такива за признаване на чужди присъди. През 2013 г. са

дадени 44 бр. разрешения за СРС, като и тук ефективността не е голяма – изготвени са и предадени само 3 бр. ВДС. През 2013 г. са приключили общо 39 бр. НОХД, от които: 28 бр. с постановени присъди, 7 бр. със споразумения, 3 бр. са прекратени и върнати за доразследване и 1 дело е прекратено по давност. Въззивните наказателни дела са приключили преимуществено с решение по същество, много малка част са прекратени поради оттегляне на жалбите или протестите. През 2013 г. са влезли в сила 27 осъдителни и 3 оправдателни присъди. Три от осъдителните присъди са по дела със значим обществен интерес. В МОС няма наказателни дела, наблюдавани от Европейската комисия.

Положително върху бързината на правораздаването влияе установената в съда практика съдиите-докладчици да проучват своевременно разпределените им за разглеждане дела и да вземат всички мерки, предвидени в процесуалните закони по дисциплиниране на страните. В тази насока работят и съответните деловодители, които също следят за редовността на призоваването, както и за отстраняване на пречки по движение на делата.

По мое мнение, съществува възможност за оптимизиране бързината за разглеждане на първоинстанционните наказателни дела. При проучването им съдията-докладчик получава представа за вида обвинение, събраните в досъдебното производство доказателства, тяхната достатъчност, респ. недостатъчност, необходимостта от задължителна адвокатска защита и т.н. Би могло още с разпореждането за насрочване на делото в открито заседание да се изискат нужни, но несъбрани писмени доказателства, да се призоват като свидетели известни по производството лица / напр. поемни лица/, да се изиска от Председателя на Адвокатската колегия персонално определен служебен защитник и др. Така, когато това е възможно, липсващи, но необходими доказателства, ще бъдат налични още със започване на съдебното следствие и няма да се налага отлагане на делото за тяхното събиране. Част от наказателните съдии в ОС се възползват от този подход, в резултат на което водените от тях НОХД приключват по-бързо.

Относно качеството на осъщественото през 2013 г. правораздаване от ОС Монтана статистиката сочи следните цифри: от 112 бр. обжалвани граждански първоинстанционни и второинстанционни дела 92 бр. /82%/ са с потвърдени решения или не е било допуснато касационно обжалване. 25 бр. частни жалби срещу определения на ОС по граждански дела са оставени без уважение, а 8 броя са уважени изцяло или отчасти. От 21 бр. обжалвани и протестирани наказателни общ характер дела по 8 от тях присъдите са потвърдени, по 5 бр. са изменени в гражданската или наказателна част, 5 присъди са отменени и е постановена нова присъда и по 3 дела присъдите са отменени, а делата – върнати за доразследване. От

обжалваните 11 бр. определения по ЧНД / без мерките за неотклонение/, 6 бр. са потвърдени.

Смятам, че подобряване не само на бързината, но и на качеството на наказателното правораздаване в Окръжен съд Монтана, би могло да се постигне чрез сформиранието на постоянен персонален състав на наказателното му отделение. Начина на попълване със съдии на това отделение бе посочен по-горе в настоящето становище. Намирам тази практика за не особено удачна. С преминаването през всеки две години от гражданско отделение в наказателно и после обратно в гражданско, колегите са поставени в период на стресови ситуации при промяната в прилагането на различни процесуални и материални норми, тъй като по време на работата им в гражданското отделение са откъснати почти напълно от наказателната материя и обратно – по време на работа в наказателното отделение почти не прилагат гражданската материя. Същевременно, при такива смени, програмата за случайно разпределение ги натоварва с дела от новата материя, което води до период на неравномерна натовареност. Горното налага смените отделенията съдии за известен период от време да бъдат изключвани от разпределението, за да им се осигури разумна възможност за насрочване и разглеждане на натрупалите се дела от новата материя. Посочих вече, че през последните почти 10 години всеки нов младши съдия бива включен в наказателното отделение на МОС. Това налага специална ангажираност на наказателните съдии по осъществяване на методическо ръководство над дейността му, тъй като определения съдия-наставник е съдия от гражданското отделение и не е удачно натоварването му едновременно и с наказателна материя. Работата с младши съдията също ангажира от времето на наказателните съдии. Наред с чисто съдийската работа, последните, както и гражданските съдии, са включени в съставите на различни комисии по администриране на дейността на съда – атестационни комисии, конкурсни комисии, комисии по проверка дейността на районните съдилища по реда на ЗСВ, етична комисия и др. Намирам, че формирането на един постоянен състав на наказателното отделение на МОС ще доведе до подобряване на работата му и до по-спокойна работна обстановка в съда.

По отношение качеството и бързината на правораздаване на районните съдилища от съдебния окръг, статистиката за 2013 г. сочи следните данни: за Районен съд Монтана: - 41,66 % потвърдени актове по граждански дела и 65 % потвърдени актове по наказателни дела; за Районен съд Лом : - 47,45 % потвърдени съдебни актове по граждански дела и 67 % по наказателни и за Районен съд Берковица: - 63 % потвърдени актове по граждански дела и 73% - по наказателни. Бързината на правораздаването и в трите съдилища е изключително висока – над 90 % свършени в тримесечен срок дела през последните три години. За 2013 г. процентите са: 92% приключили в 3-м. срок дела в РС Монтана: и 95% - в

РС Лом и РС Берковица. Горното установява отлична организация на работата и своевременно вземане на мерки от всички колеги по отстраняване пречките по движение на делата. Съдебните актове също се произнасят в срок.

ОЧЕРТАВАНЕ НА ДОСТИЖЕНИЯТА И ПРОБЛЕМИТЕ В ДОСЕГАШНАТА ДЕЙНОСТ НА ОКРЪЖЕН СЪД МОНТАНА

Всички книжа, адресирани до Окръжен съд Монтана постъпват в регистратурата на съда, от където се разпределят по направление. В деня на постъпването им или най-късно на следващия ден Председателят и двамата му заместници образуват делата. След вкарването им в програмата за автоматично управление на делата, се разпределят на случаен принцип, за което се съставят протоколи. Същите се подписват от разпределящия делото Председател / заместник-председател/ и от един деловодител. Копия от протоколите за разпределение се изпращат на ВСС. Делата се образуват по видове съгласно Правилника за администрацията в съдилищата и се разпределят през програмата по предварително зададен шифър. Шифрите са обсъдени на Общо събрание на съдиите от Окръжен съд, съответствуват на утвърдените статистически форми и целят по-голяма равномерност на разпределяните дела по видове и относителна тежест. Молбите, които изискват незабавно или бързо произнасяне, се докладват веднага на ръководителите на отделенията и се разпределят на докладчици още същия ден. Тъй като Апелативния съд не извърши проверка за спазване на принципа за случайно разпределение на делата в МОС, нарочна комисия, съставена от двама съдии от МОС /които не разпределят дела/ и системния администратор, извършиха такава проверка и не установиха некоректност. Всички деловодни книги в съда се водят редовно, като ръководителя на наказателното отделение всеки месец извършва проверка на Книгата за изпълнение на присъдите. Не са установени просрочия в тази връзка. Със Заповеди на Председателя са урегулирани ред вътрешни правила по организация на работата в съда. Има изградена и утвърдена „Стратегия за намаляване забавянето на делата“. Изработени са от нарочна комисия Вътрешни правила за случайно разпределение на делата, утвърдени със заповед на Председателя. С влизане в сила на новия ПАС през 2014 г., тези Вътрешни правила са актуализирани.

Посочих вече в изложението си, че в ОС Монтана е налице специализация по материя на съдебните деловодители. Това повишава ефективността и бързината на работата им. Наред с това служителите познават добре естеството на работа на колегите си и при необходимост са взаимозаменяеми. Помагат си при натрупване на работа в определено

звено. Съдействуват ефективно за преодоляване на всички пречки по движение на делата. Проявяват висок професионализъм, работят по повишаване на квалификацията си, инициативни са. Разпределят почивките си в рамките на работния ден така, че службите работят през целия ден в услуга на гражданите без прекъсване.

Работата в съда е организирана в пълно съответствие с изискванията на ЗСВ и ПАС така, че да осигури максимален достъп до правосъдие, експедитивност и прозрачност. Периодично се обявяват „дни на отворените врати“, но интерес проявяват само ученици от региона в съответствие с учебните си планове. Съдът работи нормално с представителите на медиите. Определен е съдия, който осъществява успешна комуникация с тях и публикациите относно конкретни дела с местен интерес са обективни. Установиха се отношения на коректност и взаимно уважение, а правдивото отразяване работата на съда спомага за повишаване на общественото доверие в него.

Добрата организация на работата в Окръжен съд Монтана, непрекъснатото усъвършенстване на съдии и служители, нивото на общественото доверие и ефикасното управление на съда намериха израз в признаването на съда за „Съд- модел“ по Проекта за развитие на съдебната система към Американската агенция за международно развитие.

От години в съда е утвърдена практика по създаване на картон за всяко дело. Същият съдържа информация за: номера на делото, страните, съдебния състав, секретар и прокурор, датите на проведени открити и закрити заседания, причините за отлагане на делото /ако има такива/, датата на предаване на делото в архив от съдията-докладчик с изготвения съдебен акт, съдържанието на акта, резултатите от инстанционното обжалване с прилагане на съдебните актове от горните инстанции, броя на осъдените и оправдани лица / по наказателните дела/, № и датата на писмата, с които делото е изпращано някъде за послужване, респ. информация за връщането му. Картонът се попълва от образуване на делото през всички етапи от разглеждането му. След нанасяне на съдържанието на постановения съдебен акт, се проверява от съдията докладчик и подписва от него. В края на всяка календарна година, картоните по всички образувани в съда граждански и наказателни дела се подвързват в специални класьори, които се съхраняват в служба „Архив“. До въвеждане на съвременна пълна автоматизация и електронни досиета на делата, горната практика ни позволява бързо изготвяне на статистическите отчети и улеснява обобщаването на информация при изготвяне на становища по искания за тълкувателни решения и др. справки.

Намирам за уместно да отбележа като постижение в настоящата Концепция и факта, че Присъдата по НОХД на Районен съд Лом намери отражение в научна разработка на международен екип юристи,

публикувана в сп. „Теза”, касаеща една зловеща тема – престъпления с трупове. Българският НК не съдържа такива състави на престъпления. Деянието по това дело се изразяваше в това, че подсъдимият бе извадил от гроба починало момиче в нощта след погребението, гаврил се с него и го зарязал. Казусът предизвика такъв потрес не само сред обществеността, но и сред нас магистратите, че наложи общо обсъждане на разследващи, прокурори и съдии, в резултат на което деянието бе квалифицирано като проява на едро хулиганство, отличаваща се с изключителна дързост и цинизъм. Подсъдимият бе осъден по този текст и му бе наложено ефективно наказание лишаване от свобода. Мотивите към тази присъда бяха коментирани от авторите на публикацията като добра съдебна практика при наличие на празнота в закона. Това бе и единственото дело от българската съдебна практика, анализирано от авторите на публикацията.

Като добра практика следва да се отбележи и установеното в ОС правило всяка върнато от инстанционен контрол наказателно дело, да се докладва за сведение на съдията-докладчик и на всички останали членове от наказателната колегия. Това позволява постоянно повишаване на квалификацията и дава възможност за уеднаквяване на съдебната практика.

В рамките на последните четири години Ръководителят на Наказателното отделение при МОС бе канен като лектор в провеждани обучения на разследващи полицаи при ОД на МВР Монтана. Колегите от това звено проявяват постоянен стремеж към бързина и повишаване качеството на работата си. Инициативни са и участвуват в организирани от Окръжния съд мероприятия. Такива през последните години бяха провежданите на всеки три месеца съвместни съвещания на разследващите полицаи, следователите, прокурори в районните и окръжна прокуратура, наказателни съдии от районните съдилища и окръжния съд. Като организатор и координатор на тези съвещания, мога да обобща резултатите от тях с:

- увеличаване на процента потвърдени присъди на районните съдилища / от 65 % при РС Монтана до 73 % при РС Берковица/;

- рязко намаляване на броя на върнатите за доразследване дела;

- все по-добре мотивирани първоинстанционни присъди;

- уеднаквяване на практиката по приложение на закона и размера на наказанията при споразумения;

- липса на спрени наказателни дела първа и въззивна инстанция в ОС Монтана; незначителен брой спрени наказателни дела в районните съдилища;

-създаване на мотивация за все по-качествена работа и бързина на наказателното правораздаване.

Добра практика установиха и съдиите от гражданското отделение на Окръжен съд Монтана. Последните провеждат регулярно съвещания по обсъждане на спорни процесуални и материални норми, противоречива съдебна практика. Резултатът е явен – висок процент оставени в сила първоинстанционни решения и недопускане на касационни обжалвания по въззивни съдебни актове.

Колегите съдии от ОС Монтана проявяват постоянен стремеж към повишаване на професионалната си квалификация, включително и чрез участие в провежданите от НИП обучения. Ежегодно съдът се възползва от възможността за т.нар. „изнесени обучения”. С организацията им и комуникацията с НИП е натоварен съдия от ОС, който се справя отлично с тази задача. Последното изнесено обучение по граждански дела бе на тема „търговска несъстоятелност”. На него бяха поканени и взеха участие съдии от Окръжните съдилища във Видин и Враца. Към настоящия момент съдиите от гражданското отделение на МОС са поканени на подобно обучение, организирано от ОС Видин на тема „заповедно производство”. Последното изнесено обучение по наказателни дела, проведено на територията на ОС Монтана бе на тема „документни престъпления”, като в него взеха участие разследващи полицаи от ОД на МВР, следователи, прокурори от районните и окръжна прокуратура, съдии от районните съдилища и от окръжен съд.

Част от проблемите, стоящи за разрешаване пред Окръжен съд Монтана, свързани със сградния фонд, кадровата и техническата обезпеченост вече отразих по-горе в настоящата Концепция. Що са касае до въпросите, които, по мое мнение, биха довели до повишаване бързината и качеството на правораздаването, ако може да бъдат квалифицирани като проблеми, намирам за уместно да обсъдя в следващия раздел на становището си, свързан с мерките за постигане целите за развитие пред Окръжен съд Монтана.

ЦЕЛИ И МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕТО ИМ

Смятам, че целта, стояща пред бъдещото развитие на Окръжен съд Монтана е свързана с бързо, качествено и честно правораздаване и реализиране на административно-правни услуги, при спазване върховенството на закона, осигуряване на равен достъп до правосъдие и защита на законните права и интереси на Държавата, стопанските субекти и гражданите и повишаване на общественото доверие в работата на съда.

Анализирайки състоянието на Окръжен съд Монтана, намирам, че постигнатото в тази насока до момента никак не е малко. По мое мнение, налице е възможност за оптимизация и прилагане на мерки, които биха

позволили повишаване ефективността на работата ни. Същите се свеждат до следното:

Формиране на постоянен персонален състав на наказателното отделение при ОС Монтана. Това би осигурило работа без стрес и напрежение при честата смяна на материята / от гражданска в наказателна и обратно/, по-голяма бързина на наказателните производства, по-висок процент потвърдени присъди и въззивни решения и по-малко останали несвършени дела в края на всяка календарна година.

Промяна в организация на работата на младши съдията така, че половината от мандата му да е в гражданското отделение, а другата половина – в наказателното. Това би довело до по-голяма ефективност в завършващата фаза на обучението му и би го подготвило за самостоятелна работа в бъдещата му професионална реализация.

Провеждане на периодични обучения на съдебните заседатели. Това би повишило правната им култура и отговорността им.

Провеждане на работни съвещания между разследващи полицаи, следователи, прокурори и наказателни съдии в съдебния район. Ползите от подобни съвещания вече посочих в настоящето изложение. Продължаването на тази практика би поддържало вече установеното ниво на бързината и качеството на наказателното правораздаване и би способствувала за повишаването му.

Провеждане на работни съвещания на съдиите от гражданското отделение на ОС Монтана по обсъждане на спорни въпроси и уеднаквяване на практиката. Добър резултат от подобна дейност, реализирана до момента, е постигнатия висок процент на оставени в сила решения на гражданските съдии на МОС и на недопуснатите касационни жалби срещу въззивните им решения, бързината на първоинстанционните иски и въззивни граждански производства.

Организиране и провеждане на работни съвещания на съдиите от гражданското отделение на ОС Монтана със съдиите от районните съдилища на съдебния окръг, разглеждащи граждански дела. Такава мярка би намалила значително процента на обезсилените, пълно и частично отменени първоинстанционни решения на районните съдилища и би подобрило качеството на постановяваните от тях решения, тъй като се констатирали и случаи на потвърдени съдебни актове само като правилни по резултат, на без в тях да са изложени правни съображения.

Участие в изнесените обучения на НИП – по граждански дела – и на съдиите от гражданските колегии на районните съдилища; - по наказателни – и на разследващи, следователи, прокурори и съдии от районните и окръжния съд. Това би позволило детайлно запознаване с проблемите, които възникват в съдебната практика по дадена материя и би повишило процента на постановените правилно съдебни актове.

Работа по постоянно повишаване на квалификацията на съдии и съдебни служители чрез участието им в обучения, обмяна на опит и информация.

Във връзка със скорошното включване на Окръжен съд Монтана в ЕИСПП, уместно е да бъдат изготвени Вътрешни правила за работа със системата и Регистър на извършените справки. Това би информирало всички съдии и служители относно начина на организация и работа със системата, вкарването на данни в нея за разглежданите от съда производства, извършването на справки и начина за това. Би гарантирало и строга отчетност при работата с ЕИСПП.

Напоследък се наблюдава трайна тенденция в работата на ОС по наказателни дела, свързана с изслушване на неграмотни и слабограмотни граждани – свидетели и подсъдими. Същите често изтъкват тези си недостатъци, оправдавайки се с невъзможността да четат и се запознават лично с материалите, оправдават поведението си с лесната си манипулируемост и бавят нормалната работа на съда. В тази връзка, намирам за уместно / при техническа възможност / да бъде внедрен в Окръжен съд Монтана програмния продукт Speech Lab.2 на Програмата за развитие на съдебната система, свързан с възможността за прослушване на текстовете.

Всички изброени по-горе мерки са в правомощията на бъдещия административен ръководител, на Общото събрание на Окръжния съд и във възможностите на съдиите в него.

Намирам за уместно да отбележа в настоящата Концепция и мерки, които не са изцяло в правомощията на Административния ръководител на ОС и на Общото му събрание, но биха спомогнали за по-добрата организация и работа.

На първо място: - иде реч за организацията на охраната на съдебните палати в съдебния район след обявеното от МВР прекратяване на осъществяваната от тях сигнално-охранителна дейност. Част от съдилищата се насочиха към сключване на договори с частни охранителни фирми. Скромното ми мнение е, че това не е особено удачен вариант. Може би най-подходящо ще е „Съдебна охрана” да поеме дейността, да се намери единно решение на въпроса за всички съдилища.

На второ място: - смятам, че вече е наложителна промяна в начина и критериите за избор на съдебни заседатели. Досегашната практика сочи, че Общинските съвети предлагат и гласуват в листите за съдебни заседатели членове или симпатизанти на собствените си партии, а не се интересуват особено и не акцентират върху личните качества на кандидатите.

На трето място: струва ми се, че е налице и необходимост от промяна на регламента досежно съдебните експертизи – с цел избягването на грозните пазарлъци за пари от страна на някои вещи лица, отказите за поемане на експертизи или за явяване в съда по защитата им. При

сформиране в някаква подходяща форма на едно централно за страната бюро за експертизи, осъществяващо организация и контрол, горните проблеми биха се свели до минимум, а и би се разрешил въпроса за липсата на определени експерти в отделни съдебни райони.

На четвърто място: налице е необходимост от актуализация на индексите за отчитане резултата от инстанционния контрол на съдебните актове. В момента същите не отразяват правдиво качеството на работа на съдиите. Обнадеждена съм, че скоро този проблем ще намери своето разрешение. Съдя за това по подетата от ВАС инициатива в тази насока – във връзка с исканите от съдилищата становища по промяна на съществуващите до момента индекси.

На пето място: би могло да се поработи върху усъвършенстване на АСУД „Латона“, която нашият съд ползува. Напр. – да се въведе случаен избор на съдебните заседатели. Освен това – „Латона“ разпределя делата между съдиите сравнително равномерно, но за определен период от време – една година например. В рамките на този период обаче, разпределението не е равномерно – наблюдава се натоварване на един съдия за сметка на другите. Така част от колегите се явяват претоварени с дела в определен период, а други – са със значително по-малка натовареност. Това поставя съдиите в не съвсем равностойни условия и по отношение на отчета на броя приключени от тях производства за годината: - натоварения с повече дела в последните месеци на годината, няма как да ги свърши в рамките на същата календарна година, а му се броят разпределени през програмата почти толкова дела, колкото и на останалите колеги, които програмата в последните месеци е „забравила“ и са разполагали с достатъчно време да завършат разпределените им дела.

На следващо място: - уместно е на територията на съдебния окръг да бъде изградена т.нар. „Синя стая“ за провеждане разпити на малолетни и непълнолетни лица, пострадали или свидетели на престъпления или такива, които са в конфликт със закона. Тревожна е статистиката, сочеща на увеличаване случаите на деца, пострадали от престъпления в нашия съдебен район. Успоредно с това – не е малък и броят на регистрираните, спрямо които се прилагат мерки по ЗБППМН, включително и най-тежките от тях. В нашия съдебен район е и единствения в страната затвор за непълнолетни – ПД в Бойчиновци. Надявам се, че в скоро време ще се създадат подходящи условия за работа с деца – известно ми е, че от м. II.2014 г. е подета инициатива в тази насока с пари от Уницеф и Програмата за развитие на съдебната система.

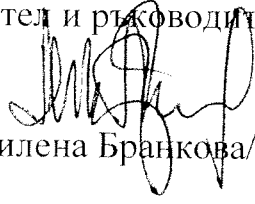
И на последно място: - намирам за необходимо да се осъществи контакт с местната Община и съвместно с ръководителя на ОЗ „Съдебно охрана“ Монтана да се предвидят и организират наркоместа в района на съдебната палата. Същата се намира в центъра на града, разположена е на кръстовището на малки улички, в близост до централния пазар, до

банкови, нотариални и адвокатски офиси. Движението и паркирането е изключително затруднено, което налага конвойните автомобили да се качват на тротоара пред съда. В случаите на по-голям брой конвоирани лица, това създава значителни затруднения и принуждава съдебната охрана да извежда от местния арест лицата „на порции”. Излишно е да споменавам, че горното сериозно застрашава сигурността на гражданите и на работещите в съдебната палата и повишава риска от бягства на задържаните лица – какъвто случай имаше преди години в практиката.

Уважаеми членове на Висшия съдебен съвет,

Излагайки своя анализ на постигнатото в работата на Окръжен съд Монтана и вижданията си за оптимизирането ѝ в настоящата Концепция, не претендирам за пълна изчерпателност. Възможно е да съм пропуснала някои от постиженията на съда или от мерките за осъществяване на целта за по-добро правораздаване. Възможно е и да не съм предвидила всички бъдещи проблеми, които ще възникнат в работата. Правораздаването е динамична дейност и налага бързо и своевременно вземане на адекватни решения според възникналата ситуация. Осъзнавам отговорността на административния ръководител по организиране и координиране дейността на съответната съдебна единица. Убедена съм, че заедно с колегите си – съдии и служители в Окръжен съд Монтана можем да доразвием работата си за постигане на една ефективна, независима, прозрачно работеща част от съдебната система в страната и за повишаване на общественото доверие в работата на съда.

Зам.-председател и ръководител на НО при ОС
Монтана:

/Милена Бранкова/